

VLÁDA ČESKÉ REPUBLIKY

Příloha

k usnesení vlády

ze dne 28. dubna 2008 č. 490

Stanovisko

vlády k návrhu zákona o účastnících protikomunistického odboje a účastnících odporu proti komunismu a o změně zákona č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o protikomunistickém odboji) (sněmovní tisk č. 476)

Vláda na své schůzi dne 28. dubna 2008 projednala a posoudila návrh zákona o účastnících protikomunistického odboje a účastnících odporu proti komunismu a o změně zákona č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (zákon o protikomunistickém odboji) (sněmovní tisk č. 476), a dospěla k závěru, že předložený návrh je významným krokem k ocenění účastníků protikomunistického odboje a k vyrovnání se s komunistickou minulostí.

Zároveň však vláda upozorňuje, že k tomu, aby v praxi mohlo být dosaženo pokud možno bez problémů účelu, který je návrhem sledován, je nezbytné

1. konkretizovat výši výdajů, které jsou s návrhem spojeny, a vyřešit zdroj jejich úhrady, což jsou věci, které předložený návrh opomíjí;
2. odstranit nejpodstatnější legislativně technické nedostatky návrhu, k nimž patří
  - a) způsob formulace ustanovení § 3 odst. 4 písm. c) návrhu, z něhož vyplývá, že za účastníka protikomunistického odboje a účastníka odporu proti komunismu se nepovažuje občan, který byl v době nesvobody, tj. od 25. února 1948 do 17. listopadu 1989, členem Komunistické strany Československa nebo Komunistické strany Slovenska, s výjimkou členství v těchto stranách pouze v období od 1. ledna 1968 do 1. května 1969. Toto vymezení však vláda považuje za velmi široké a v souladu s účelem předloženého návrhu zákona navrhuje, aby zákon vyloučil pouze ty občany, kteří byli členy orgánů nebo pracovníky aparátu orgánů zmiňovaných organizací, samozřejmě při zachování výjimky pro období od 1. ledna 1968 do 1. května 1969. V této souvislosti vláda přiměřeně odkazuje na zákon č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, nebo zákon č. 279/1992 Sb., o některých dalších předpokladech pro výkon některých funkcí obsazovaných ustanovením nebo jmenováním příslušníků Policie České republiky a příslušníků Vězeňské služby České republiky, ve znění pozdějších předpisů, jakož i na nálezy Ústavního soudu Pl. ÚS 25/07,

- b) obsahový nesoulad ustanovení § 5 návrhu s novelou zákona č. 170/2002 Sb., o válečných veteránech, ve znění pozdějších předpisů, která je předpokládána v § 10 návrhu, kdy se v prvním ustanovení stanoví, že každý účastník protikomunistického odboje má postavení válečného veterána, zatímco podle druhého se toto postavení ještě váže na splnění podmínky, že taková osoba musí být držitelem osvědčení účastníka protikomunistického odboje,
- c) úprava obsažená v § 6 odst. 1 a § 9 návrhu, která je nepřipustnou nepřímou novelou zákona č. 181/2007 Sb., o Ústavu pro studium totalitních režimů a o Archivu bezpečnostních složek a o změně některých zákonů; ta je nevhodná nejenom po formální stránce, ale i po stránce obsahové, když vláda za zvlášť nevhodnou považuje úpravu obsaženou v § 9 odst. 2 návrhu, podle níž proti rozhodnutí Ústavu lze podat rozklad a o rozkladu rozhoduje ředitel Ústavu; tato úprava je rovněž nepřímou novelou správního řádu, neboť Ústav pro studium totalitních režimů není ústředním správním úřadem a navíc podle § 9 odst. 1 písm. h) zákona č. 181/2007 Sb. je rozhodování o odvolání (nikoli tedy o rozkladu) proti rozhodnutí Ústavu pro studium totalitních režimů v působnosti Rady Ústavu pro studium totalitních režimů. Součástí návrhu by namísto toho měla případně být přímá novela zákona č. 181/2007 Sb.,
- d) úprava obsažená v § 8, ohledně níž vláda upozorňuje, že rehabilitační řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu, byla soudy již dokončena, což platí nejenom pro rehabilitace ze zákona, ale i pro soudy složitější rehabilitační řízení na návrh. Právě u posledně zmíněného typu rehabilitačních řízení soudy často narážely na nedostatek důkazního materiálu, neboť spisy byly již v souladu s pravidly často skartovány, někdy se nedochovaly ani opisy rozhodnutí, případně soudní rejstříky se základními údaji. Senátním návrhem by však došlo k otevření dalšího, dosavadními rehabilitacemi nedotčeného rehabilitačního řízení. V této souvislosti vláda zároveň upozorňuje i na velmi obecnou a neurčitou formulaci § 8 navrhovaného zákona, která by ve svém důsledku vedla ve spojení s delším časovým odstupem k ještě širší důkazní nouzi před soudy, než tomu bylo u předchozích rehabilitací. Lze přitom předpokládat, že řada účastníků protikomunistického odboje již nebude naživu. Vzhledem k tomu se vláda přiklání, aby ustanovení § 8 bylo z návrhu vypuštěno a zůstala ponechána pouze morální satisfakce účastníků ve smyslu § 6 a 7 návrhu zákona, tedy bez finančního odškodnění podle § 8 návrhu,
- e) použití řady neurčitých právních pojmů, jejichž výklad může v praxi vyvolávat obtíže. Jako příklad lze uvést pojmy „mimořádně záslužný čin“ (§ 3 odst. 1 písm. d) návrhu), „školení obdobných směrů“ (§ 3 odst. 4 písm. f) návrhu), „podílení se významným způsobem na budování totalitní moci“ (§ 3 odst. 4 písm. h) návrhu), „mimořádně záslužný čin“ (§ 3 odst. 6 návrhu), „režim, který by pošlapával hodnoty svobody a demokracie obdobně jako komunistický režim“ (§ 3 odst. 7 návrhu), „ozbrojený nebo jiný srovnatelný boj“ (§ 4 odst. 1 návrhu), „vyjdou-li dostatečně najevo“ (§ 6 odst. 8 návrhu), „z pohnutek nízkých nebo nečestných“ (§ 8 návrhu).